

LE DIRECTEUR GERANT

H. K. K. ALL

NĂM THỨ BÂY

SỐ 681

MÙI SƠ NĂM XU

癸酉年十一月初四日

NGÀY THỨ TƯ

20 DÉCEMBRE 1938

GIA BẢN	NGOẠI QUỐC
BỘNG-PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm 1.000	1.000
Đến tháng 2.00	4.00
Đến tháng 1.00	8.00

Hàng báo phải trả tiền trước.
Tuy và mua báo gửi cho M.
TRẦN-BÌNH-PHẾN. - Ai đang
quảng cáo, vào riêng, tên thương
nhà Mười.

CHÂM-MỤC HỘI CHỦ
HƯƠNG-THÚC-KHÁNG

Quảng
TRẦN-BÌNH-PHẾN

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

LUẬN - LÝ - ĐẠO - ĐỨC

QUAN HỆ TRÊN DƯỜNG SÔNG CHUNG THÈ NÀO?

« Luân lý đạo đức », cái tiếng cũ mèm kia, ở đời mới này là ai muốn nghe, mà rõ là hiện nay và từ nay sẽ còn lại ít ai dám nói. Vì nói đến cái tiếng ấy tức là rước lấy cái huy hiệu « hủ », « gian », « thà cựu », nghịch với một hạng người — số ít — hạng người Bản học mà mà, Tày học mà họa và rọi ra mà gan lòn tiếng, dám công nhiên xướng ra oái thayết e bối luân lý! bối đạo đức!

Nói thực, cái người sống trong xã hội, cũng có cha mẹ, anh em, bè bạn như ai, cũng là con của nông nô ruồi sống được như ai, mà dám nói thối phản luân lý, bối đạo đức, rọi là họ không rõ nguyên lý và tinh chất luân lý đạo đức là thế nào, nên nói cần nói rõ; ki thức giả không ai đem vào tai. Song cái tiếng « trái ngược » ấy nay đã xuất hiện & giữa xã hội ta cũng sống chung đầy, nếu không chỉ rõ chỗ làm ra, & không khỏi có kẻ thấy cay nghi gắt, theo mà chạy bay, lùa vào con đường sạt lạc; một ngày kia mà hiện ra một cái xã hội « bối luân lý, bối đạo đức », thì ngày khôn bát chưng nào! vì thế mà buộc tái viết bài này cáo cung học giả trong nước.

Trước hết xin nói với đầu:

Tôi vẫn nhận khoa học là nhân của loài người, giúp cho cuộc tản hóa được mean cháng. Tôi cũng nhận học thuyết Áo-tát-xa trọng về thực tế, bối chủ khuyết điểm cho học thuật phương Đông rất nhiều, mà không khí nào phản đối.

Tôi lại vẫn thấy rõ đạo đức luân lý theo thời đại, theo xu hướng, theo tinh thần phong tục cùng hoàn cảnh sinh hoạt của loài người mà đổi mới lần. Bởi loại như luân lý phương đông xưa thi trọng về giá trị (trong ngữ luân, giá định chiếm hết) mà luân lý tây phương thi đổi nói quốc gia xã hội và nhân loại, có sự nặng hơn giá trị; đạo đức xưa thi trọng về tư đức cá nhân như mà đạo đức may thi trọng về công đức đoàn thể v.v. Phạm vi có rộng hẹp như có cái đời xưa cho là tốt mà đời sau không thích với từ kia có điều kiện bối trong, cần phải sửa đổi cho hợp với thời thế và hoàn cảnh sinh hoạt.

Đạo đức luân lý, cũng như pháp luật, là một quốc gia, tất nhiên phải có pháp luật, dùn có công quy định bối nào cũng không bối việc cải cách luật nghiêm khắc bối khác của các đời chuyên chế mà phải lớn rằng: « quan già không cần có pháp luật », hay là nói tắt là: « bối pháp luật ». Một quốc gia phải có pháp luật, thì xã hội loài người bắt phải có luân lý đạo đức. Bối đạo đức luân lý theo luật thiên nhiên, lại cũng loài người sinh trước pháp luật nữa kia, nên đây là người tất nhiên không rời luân lý đạo đức mà sống được, rồi là luân lý đạo đức hợp với cái đó sống chung kia.

Đó đến đây, tôi giả đã hiểu quan niệm của tôi đối với đạo đức luân lý là thế nào. Nay tôi xin nói vào đó, tức là đạo đức luân lý quan hệ gần đường sống chung thế nào.

Thứ nhất là giải thích, không đạo đức luân lý, Mạnh, Lão, Trung, hay là Lạp-bé-đô, không đều cùng những khuyết cao và thấp

vẫn? Vâ lại trong thơ Anh viết cho người khác, ôn cũng xứng ông, bạn, anh b. v. tức là có đạo đức luân lý ở trong rời. Thế là cái đời anh sản sinh cũng nhờ đạo đức luân lý mà có, mới sống được.

Sag ra trên ngàn nghề khác trên cõi sống chung này, thật không có nghề gì đồng ra ngoài không khí đạo đức luân lý; cho đến hàn nước đánh nhau, giữa chiến trường, gươm súng giết nhau, mà trong giờ hưu chiến đã định thi đấu bắn không một tiếng súng; hai người bạn quen, một người ở bên này, một người ở bên kia, vẫn bắt tay nói huyền; những người bị thương dâu là quân nghịch cõng bằng chéo cùa giúp như quân lính minh. Nơi chiến trường mà còn có mảnh lục luân lý đạo đức chí phai oto, thì trên đường sinh hoạt hàng ngày của loài người, không cần phải nói nữa.

Vậy tôi dám nói quyết rằng: khi nào ai là người tự phụ là có tư tưởng mờ, cầm luân lý đạo đức là tư tưởng mờ, trong khi giao thiệp xung hô không còn dâng những tiếng echo, mè, thây, bạn, anh, ông... thì người ấy mới rảnh là đứng ra ngoài đạo đức luân lý. Nếu không thể thi họ vẫn hô hấp sảng trong không khí đạo đức luân lý mà họ không biết rõ thời. Vì nhân sinh quan không thể rời đạo đức luân lý khi mà đạo đức luân lý cũng tần lời cho cuộc sinh hoạt chung của loài người.

Minh-Viễn

Xiêm - Hoàng đà trở về Xiêm

Bangkok, 10 dec. — Xiêm-Hoàng đà từ Singora Miên-diện) trở về đền Vong-cát (kinh đô Xiêm) sớm mai hôm qua và sẽ dự lễ a Hiển pháp».

Cuộc vận động tự trị ở Mông-cô

Theo những tin tức sau cùng của báo China Times thi đặc phái của chính phủ Nam kinh là Hoàng Thiệu Hàng tuyên bố với dân Mông-cô rằng dân này sẽ được tự trị theo chừng mức độ chính phủ mà kinh đô Tứ Xuyên là trung tâm, giặc cái đó cũng có ảnh hưởng, anh thợ ái; nếu có sinh ra việc gì khác làm nuôi sống. Không có nghĩa gì khác à? Tại không biết chín cục nhạc, tại muôn ân không ngồi rồi cho thông thả chẳng bối!

Nhưng mà thôi, sao chí cai bối gai lồng lơ, chí nói chí bối dàn bá lương thiện nghiêm trang, họng mè bàng vò cỏ quan hệ mật thiết với cái bạch phuot trong giao dịch kia. Ta chỉ lấy một cái già đình trung lợn của một người đi làm một ngày ba buổi mà làm tỷ lệ:

Các công việc bê trọng trong nhà như trù kiêm ngán sách, là cái sống bằng ngày, thi là có người dàn ông gánh xác; cái đó ở cái xã hội nam quyền thi là dàn ông. Nhưng ta thấy trong nhiều bối người dàn bá không nhúng tay vào một việc gì cả. Sự cơm nước chợ búa thi giao phu cho bối bếp đã rồi, mà cho dàn và tắm áo, giặc cái đó cũng có ảnh hưởng, anh thợ ái; nếu có sinh ra việc gì khác làm nuôi sống. Không có nghĩa gì khác à? Tại không biết

nhà mà mỗi bối mai bà mới có thi giờ mà đứng trước cái gương bối son dán phẩn, sống cái mài tóc cho nó hiện cái « cảnh tiên ». Xong

cuộc tranh điem rồi mới cho di thao

tinh thuyết về đeo, hoặc dym bám

dym bám lại nói chuyện; nhiều khi

bối các câu chuyện « ngồi lè » ấy mà

lâm cho vý chông bối bạn ly tán

nhau. Cũng có khi vì ở sở quái

sinh ra bối bối mà ta có sét nhà

này. Các bối lại còn muôn bối cách

« thành nhà » lên đồng xuống bông

đem cửa tiền vải dưới gốc cây gác.

Tôi còn nhớ một người chí em

bạn cũng vì cái bối đồng bông mà

lâm nát cái lắc thủ gác dinh

Chi từ bối khi có chông vự chông

thì ông yêu nhau, hương nồng lừa

đروم, cái bối gác dinh tỏ rạng làm

cho người ngoài ai cũng ngợi khen.

Một « già » cũng vì chí ta ăn không

ngồi rồi nên buôn bối mới đi đến một

cái am họ hầu thành. Chẳng lanh thi

chó, thành bối với chí ta rằng phải

giết già lây chông mà đứng quá lâu...

sau đó. Từ ngày ấy chí ta phát nghĩ

cho chông mà trong cái không khí

đêm ngày trước cùa xảy ra chuyện

cái eo bối hòn. Vì bối, vì chán, chí

ta bối chông đi vang...

CHUYỆN ĐỜI

Cái dở của phụ nữ ta hay là nhân cư vi bất thiện

Mình không phải kiếm chuyện nói xấu dàn bà ta vì đâu ông ta đã hay xấu chí đầu, nhưng có điều các sự làm lối của dàn ông là do tinh tình gãy dựng ra nhiều, mà bên phải dàn bà thì số đông vì cách lười biếng và ôn, mà truy lạc.

Đứng nói đâu xa chí nói nội chỗ đất Huế này, phải phụ nữ e truy lạc, không phải.

Ai di chơi ngã « au hò » « đất mới » hoặc « con đường Sứ quán » trong thành v.v., thì sẽ trông thấy nhiều con gái bối nhà cửa của mẹ mà đến bối. Tôi không phải như ai nói tôi nói bộ đội một lần, và trông thấy vậy mà vội than thở: « Ôi thôi rồi, phong hóa ! Tôi biết đó là thường, cái cảnh truong Sodom e Gomorrah là cái két quả tự nhiên của sự vân minh vật chất. Nhưng gãy có một dồn dâng tiếc là nếu ta gặp một người con gái e di chơi « mà bối : « Tại sao chí lại vào cái nghè này ? » thi họ vẫn hô hấp sảng trong không khí đạo đức luân lý mà họ không biết rõ thời. Vì nhân sinh quan không thể rời đạo đức luân lý cũng tần lời cho cuộc sinh hoạt chung của loài người.

Minh-Viễn

DÂN NGHÈO THAN VÌ BỊ BUỒI KHÔNG CÓ CHỖ Ở

PHAN THIẾT. — Chiều thứ bảy, 18-11-33, có quan Công sứ, Ông đốc công, Ông Motte (chủ tịch) và Ông Cố ngài xe hơi xuống tại cửa Chà tramura nhà hội Liên thành, nhằm địa phận Thành phố, để thi nói nhà nước có chí chí, người thi nói xây bối dã xe, xuống và đậu trên cát, dàn dã thêu tên chở.

Qua thử bối, 20-11-33, mấy người dân nghèo ở nói cửa này, có làm đơn qua xin quan Sứ, ngài có dạy rằng: « các người ở dàn bà và xe hơi » không được phép dàn xe dàn hòi hòi. Kế ngày 21-11-33 có cậu lính phủ dem 2 tám bằng xương cám, rồi không cầm loi đơn xin. Dân dân nghèo được nghe lời quan Sứ và thấy không cầm lòng mà trọng quay. Nhưng mòng che cửa xong, thi bối 8-12-33, lại có quan phủ và xe trưởng lái xe Thằng xuống tại cửa Chà he di, ay trong 10 ngày!

Số dân nghèo lạy quan Sứ. Ngài nói ay đó egai không hay Lập tức ngài đòi quan phủ xuống, quan phủ thua sace đó, rồi ngài bảo rằng: «ите đó là do quan accus. Nhà nước cửa dâng end đó để làm cho, vậy thi các người phải dọn di chỗ khác; vì bối Quan phủ thi mới tóm mây, người dân rằng: « doa di rồi cho he ». T. q. T.

Cái cửa này là nơi bối chí, bối nay lở mai bối, và không tên mường phố, nên nói chí và làm là, không kao chí gne gie lèi che mai ở đó cho qua ngày tháng, vậy mà mỗi bối cũng phải đóng thuế dài chí. Cố mới tháng 8, các hoa 18, ngày duỗi bối di thi bối ở vào đầu!

Số này nhân dân than van và nói quyết là tự nhà nước nghe lời ông chí e bối mà bối họ một cách tội a hiếp. Số phần dân nghe, nhà nước dâng thuế xót cho họ. T. q. T.

Tin ông Châtel

Bản báo đã đăng tin dồn ông Châtel, Khâm sứ Trung kỳ, về Pháp nghỉ mấy lúc, nay trở qua Đông dương v. v.

Nay có tin rằng ngài còn đợi gặp quan Toàn quyền Pasquier & Pháp hành chuyến đi mới sang. Đến 8 Janvier 1934, quan Toàn quyền sẽ xuống tận v. v. Phap.

Hai mươi ông thống đốc

Số người thi nghiệp chẳng phải lèng gi mày anh thợ, mày vi thông phán, mày & Pháp mày vi quan to như thống đốc, tham mưu chỉ huy, các bối chí

đến theo « Hiệp định 4 nước » cách bối

Hà Nội và không cần phải là tội

đến Gia Định.

Tính hình Tây ban nha

Barcelone, 10 dec. — Trong đêm có hai

quá bối tại bối nơi gác thành phố,

không bối bối đê mang người. Phái

đoàn lính vào khe chia xe « điện »

chết sống theo xe đê chảy.

Chính phủ ra lệnh cảnh phòng nghiêm

nhất. Những hành khách là bối

không bối bối đê.

Hai đồng viên y chính phủ mới đến

Barcelone bị bắt. Từ ngày hôm qua, có

20 người bị bắt. Ở Madrid, Barcelone,

150 mìn nhà dân có bối làm

chết sống trong thành phố.

La Corogos, 10 dec. — Cảnh sát

đã bắt đầu trong nhà dân,

lâm cho xe thô phế bối om.

Madrid, 10 dec. — Phong trào cách

mệnh tại thành phố Madrid.

Ngày 10-12-33, có một

nhà dân bị bắt.

Barcelona bị bắt.

